

В. М. Дрешпак

доктор наук з державного управління, професор
професор кафедри журналістики
e-mail: dreshpak.ucf@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9802-3769, Scopus Author ID: 57217048762
Університет митної справи та фінансів
вул. В. Вернадського, 2/4, м. Дніпро, 49000, Україна

І. А. Авраменко

асистент кафедри журналістики
e-mail: avramenk.irina@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3661-164X
Університет митної справи та фінансів
вул. В. Вернадського, 2/4, м. Дніпро, 49000, Україна

СТИЛІСТИКА ЛОКАЛЬНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ (НА ПРИКЛАДІ СТОРІНОК ДНІПРОВСЬКИХ ПОЛІТИКІВ У МЕРЕЖІ ФЕЙСБУК)

Мета дослідження – виявити мовностилістичні особливості сучасного політичного дискурсу в соціальних мережах на локальному рівні та найбільш поширені стилістичні прийоми різних авторів.

Методологія дослідження. Ключовими методами дослідження є дискурс-аналіз та стилістичний аналіз текстів. Емпіричною базою дослідження стали публікації за період з листопада 2020 р. до 15 жовтня 2021 р. на особистих сторінках у мережі Фейсбук дніпровських політиків: Бориса Філатова, Геннадія Корбана, Загіда Краснова, Андрія Денисенка, Максима Бужанського, Олександра Вілкула.

Результати. Встановлено, що автори дописів використовують у своїх текстах широкий набір стилістичних засобів. Переважно застосовують епітети, метафори, іронію. Виявлено особливості авторської стилістики: елементи розмовного стилю переважно використовують Б. Філатов та З. Краснов, прийоми художньо-публіцистичного стилю характерні для А. Денисенка та М. Бужанського, переважно публіцистичним є стиль Г. Корбана, містить елементи офіційно-ділового стилю О. Вілкула. Стилiстика коментарiв пiдписникiв сторiнок до текстiв полiтикiв, що є складовою політичного дискурсу в соціальних мережах, здебільшого відповідає стилю дописів, які коментуються.

Новизна. Уточнено сутність поняття «локальний політичний дискурс», обґрунтовано, що під час стилістичного аналізу дискурсу в соціальних мережах потрібно досліджувати комплексно тексти дописів і коментарів до них. Виявлено основні стилістичні фігури, якими послуговуються автори дописів.

Практичне значення. Узагальнені теоретико-методологічні підходи та виявлені стилістичні особливості локального політичного дискурсу в соціальних мережах на прикладі міста Дніпро можуть бути основою подальших порівняльних досліджень, а також використані в навчальному процесі.

Ключові слова: стилістика масової комунікації, авторський стиль, стилістика тексту, соціальні мережі, політична комунікація, політичний дискурс.

І. Вступ

У сучасній медіалінгвістиці інтерес до мовної проблематики політичної комунікації в онлайн-вотому комунікативному середовищі зростає. Це пов'язано з розширенням сфери цього виду комунікації та підвищенням ролі соціальних мереж у сучасній політичній практиці.

Обрану для дослідження проблематику зазвичай зараховують до сфери політичної лінгвістики, яку здебільшого розглядають як підгалузь досліджень на межі політології та лінгвістики. Так, один з напрямів політичної лінгвістики присвячений саме аналізу політичного дискурсу, сукупності дискурсивних практик у контексті діяльності їх суб'єктів та відповідної тематики політичної комунікації. Таким, наприклад, можемо вважати дослідження Дж. Склефані стилю, метадискурсу та політичної ідентичності примов Д. Трампа [13]. За другим напрямом увага прикута в цілому до мовних особливостей політичної комунікації як діяльності, спрямованої на просування певних політичних ідей, здійснення впливу на суспільство з метою формування чи коригування його політичної поведінки. Приклад – дослідження таїландських учених, де критичний аналіз дискурсу застосовано для вивчення гендерних стереотипів у політичному медіадискурсі [14]. У кон-

тексті стилістики політична лінгвістика вивчає зазвичай особливості використання мови, характерні для певного політика чи певної політичної організації.

Методологія досліджень політичного дискурсу, зокрема представленого в соціальних мережах, з огляду на комплексність предмета досліджень є мультидисциплінарною. Так, Д. Дімітрова та Й. Маттес обґрунтовують теоретико-методологічні основи дослідження політичних кампаній з використанням соціальних мереж, що мають охоплювати не лише вивчення змісту мереж, зокрема з використанням контент-аналізу, а й психологічних аспектів їх впливу на учасників політичного процесу та інші аспекти [10].

З огляду на зазначене, ми спираємося на попередні розвідки за тематикою статті, проведені у галузі філології та політології [1–7], а також, безумовно, дослідження в галузі соціальних комунікацій, авторами яких є А. Баранецька, А. Бессараб, А. Гірман, О. Квасниця, Н. Кодацька, Г. Микитів, О. Мітчук [8; 12].

З позицій соціальних комунікацій, разом з тим, варто привернути увагу до більш широкого розуміння сутності політичного дискурсу, включивши до предмета дослідження також мовні особливості текстів-відгуків цільової аудиторії. У такий спосіб може бути сформовано цілісний погляд на стилістику політичного дискурсу.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Метою статті є виявлення мовностилістичних особливостей сучасного політичного дискурсу в соціальних мережах на локальному рівні та найбільш поширених стилістичних прийомів різних авторів.

Емпіричною базою дослідження обрано публікації за період з листопада 2020 р. до 15 жовтня 2021 р. на особистих сторінках у мережі Фейсбук осіб, які є активними акторами в політичному просторі міста Дніпро, таких як: Борис Філатов – Дніпровський міський голова; Геннадій Корбан – голова громадської ради при Дніпровській міській раді, колишній лідер партії «УКРОП»; Загід Краснов, лідер політичної партії «Громадська сила», депутат міської ради трьох скликань; Андрій Денисенко – народний депутат України VIII скликання, депутат Дніпропетровської обласної ради; Максим Бужанський, народний депутат України; Олександр Вілкул, народний депутат України V та VI скликань, колишній голова Дніпропетровської облдержадміністрації та віцепрем'єрміністр України. Їх сторінки мають велику кількість підписників, їх цитують місцеві медіа. Ці особи мають різні політичні погляди, політичний досвід, зорієнтовані на різні за політичними вподобаннями аудиторії.

Ключовими методами цього дослідження є дискурс-аналіз та стилістичний аналіз текстів. Дискурс-аналіз дозволяє комплексно дослідити комунікативні засоби та методи, що застосовані певними суб'єктами соціокомунікативної діяльності у відповідних соціальних, культурних і технологічних умовах, а також часо-просторових межах. Стилiстичний аналіз дає змогу з'ясувати стилістичні маркери текстів, особливості застосування авторами мовних засобів різних рівнів, виявити риси окремих функціональних стилів в аналізованих текстах, індивідуальні особливості авторської стилістики. Зміст, цільове призначення, ступінь розуміння текстів цільовою аудиторією як фактори контексту були враховані під час стилістичного аналізу, але спеціально не досліджувалися.

III. Результати

Через неоднозначне розуміння насамперед потребують уточнення базові терміни, що вживаються в цій статті. Таким є термін «політичний дискурс». Детально підходи до визначення цього поняття, зокрема, останнім часом досліджували філологині І. Лосєва [5], О. Ковальова [2], політологиня С.-В. Кривенко [4]. Тому, не наводячи тут численних визначень цього поняття, проте спираючись на їх аналіз, зауважимо, що в цій статті політичний дискурс ми розумітимемо як сукупність повідомлень, що транслюються в певному комунікативному просторі, адресат, адресант і зміст яких стосуються політичної сфери діяльності. У такий спосіб ми акцентуємо на ключовому для галузі соціальних комунікацій елементі – повідомленні, а також на тому, що цей елемент як «текст» вписаний у відповідний «контекст», який формується у відповідному комунікативному просторі. Тобто, аналізуючи певний дискурс, ми маємо розглядати як повідомлення, створені та трансльовані адресантом, так і повідомлення – реакції адресатів.

Локальний політичний дискурс може бути виокремлено на основі того, що суб'єкти політичної комунікації (адресат і адресант) та зміст цієї комунікації переважно стосуються місцевої тематики. Для трансляції відповідних повідомлень можуть бути використані як місцеві комунікативні канали, так і локальні сегменти глобальних платформ комунікації. Відтак, основною ознакою локального політичного дискурсу є тематична та змістова відповідність повідомлень і територіальна «прив'язка» суб'єктів політичної комунікації.

Використання політичними акторами як комунікативного каналу соціальних мереж є нині актуальним трендом. Адже нині соціальні мережі, що виникли як феномен інформаційного суспільства, надають величезні можливості для формування громадянської ідентичності та скорочення розриву між владою й народом. Створення політиками та посадовими особами органів публічної влади своїх сторінок у соціальних мережах уже не сприймається як щось особливе,

оскільки соціальна мережа сприяє персоналізації їх комунікативної активності, формує передумови для приєднання людей, далеких від влади, до процесів управління, а, отже, активізації політичного життя та виявлення громадянської позиції [8, с. 23].

При цьому різні дослідники неодноразово вказували й на низку вад, які має політична комунікація з використанням соціальних мереж. Так, Н. Кодацька та А. Гірман акцентують на особливостях функціонування української політичної системи, які відображають світові тенденції формування мережевої державної політики. Проте практики комунікації в соціальних мережах не завжди пов'язані з розвитком демократичних основ політики. Зокрема, ідеться про домінування неформальних практик політичного спілкування, імітацію публічності, формування кланової політики та родової політичної системи, що характеризують серед іншого й деструктивний потенціал соціальних мереж [12]. Також, урахувавши контекст розгортання політичного дискурсу в соціальних мережах, варто брати до уваги, що роль політиків у сучасному комунікативному просторі змінюється. Політики нині виконують роль не лише джерел, а й трансляторів повідомлень. Зокрема, унаслідок технологічних інновацій чи не кожен політик для забезпечення постійної присутності в електоральному полі має бути активним дописувачем соціальних мереж. В уявленні громадян при цьому політики залишаються основними реципієнтами їх звернень [11, с. 305]. Зазначені фактори можуть мати вплив і на стилістику політичного дискурсу.

Стилїстика політичного дискурсу зумовлена також його ключовими соціолінгвістичними особливостями. Так, найбільш типовими характеристиками політичного дискурсу, що розкривають його природу, О. Ковальова називає риторичність, емоційність, маніпулятивність, динамічність, ритуальність [2, с. 105]. С.-В. Кривенко виявила й таке явище, як семантичні парадокси політичного дискурсу, що проявляються на різних його структурних рівнях: на рівні слова (політичним концептам властива полісемантичність) та на рівні тексту (політичний дискурс залежить від політичної культури членів соціуму, з одного боку, а з іншого – формує її; текст досягає мети, на яку скерований, але тільки в тому випадку, якщо ця мета вписується в загальний культурний контекст) [4, с. 8]. Ці характеристики притаманні політичному дискурсу незалежно від платформ його розгортання й зумовлюють його стилістику в цілому.

Разом з тим, соціальні мережі як специфічна комунікативна платформа визначають і такі риси політичного дискурсу саме в цьому середовищі: дописи авторів можуть коментуватися аудиторією, поширюватися іншими учасниками мереж тощо. Як наголошує О. Ковальова, контекст і засіб взаємодії визначають відбір мовленнєвих засобів, які є типовими для різних ситуацій (дебати, звернення, гасло, агітація, допис у соцмережі тощо). Відповідними є і рецепційні моделі [2, с. 105]. За О. Дзюбіною, основними характерними рисами соціальних мереж можна вважати тяжіння до розмовності, головними ознаками якої є спонтанність, неофіційність, діалогічність, ситуативна закріпленість, тенденція до стислості й експресивності та внаслідок цього – вживання мовних елементів неформального спілкування. У соціальних мережах з огляду на їх тематику, комунікативні цілі, стилістичні особливості, вираження усного мовлення за допомогою письмового виявляється на всіх рівнях структурної організації текстів: фонетичному, лексичному, синтаксичному морфологічному й графічному [1, с. 221]. Варто додати, що соціальні мережі не є «вимогливими» й щодо граматичної правильності текстів як стилістичної риси.

Конкретизуючи жанрово-стильові особливості політичного дискурсу в соціальних мережах, зазначимо, що Н. Кондратенко за критерієм інтенціональності виокремлює такі жанри політичного дискурсу. як: іміджево-презентаційні (слоган, програма, біографія), інформативні (повідомлення, заява, інтерв'ю), ритуальні (промова, привітання, подяка, некролог), агітаційні (слоган-заклик, виступ, листівка), агонально-аргументативні (дебати, ток-шоу) [3]. Проте з урахуванням форм подання текстів у соціальних мережах здебільшого говорять про два жанри: допис і коментар. Утім, за нашими оцінками, і дописи, і коментарі можуть мати риси зазначених вище жанрів, що, відповідно, зумовлюватиме й стилістику цих текстів.

У зв'язку із цим погоджуємося з висновком С. Нерян, що за стилістичними характеристиками допис у соціальних мережах тяжіє до публіцистичності, проте є синкретичним жанром і поєднує ознаки різних стилів – художнього, офіційно-ділового й розмовно-побутового. Дослідниця за лінгвопрагматичними критеріями викремлює такі види дописів у соціальних мережах: дописи-повідомлення, дописи-пояснення, дописи-звіти, дописи-прохання, дописи-емоції, дописи вітання [6, с. 68–69]. Кожен з таких жанрів, безперечно, має власну виразну стилістику.

Однією з головних категорій стилістики коментаря в соціальних мережах С. Форманова називає домінантні емоції, що є сугестивними (неусвідомлюваними) компонентами цього тексту. Домінантна емоція може бути представлена мовними одиницями різних рівнів, різними одиницями одного рівня, і не тільки так званою емоційною лексикою, тому що будь-яка лексема може стати репрезентантом визначеної емоції в конкретному тексті коментаря. Також дослідниця привертає увагу до стилю оцінювання коментарів інших учасників обговорень, зокрема навішування ярликів, що реалізується через інвективу, оцінку, імператив, риторичні питання [7, с. 85–87]. Додамо, що стилістика коментарів у політичному дискурсі в соціальних мережах не завжди може бути адекватною стилістиці самого коментованого допису.

У дослідженнях стилістики політичного дискурсу називають різні стилістичні фігури, що переважно уживаються його суб'єктами. Так, І. Лосева в результаті дослідження політичної полеміки кандидатів у Президенти США як найбільш уживану стилістичну фігуру політичного дискурсу виокремлює метафори різного типу [5, с. 192]. І. Путраяша на основі вивчення публікацій у виданні *Bali Post* демонструє, що в політичній мові з різною частотністю використовують шістнадцять типів стилістичних фігур: евфемізм, повторення, паралелізм, уособлення, притчу, антиклімакс, сарказм, троп, гіперболу, плеоназм, кульмінацію, антитезу, синекдоху, анафору, алюзію та метонімію [15]. Відтак, можемо припустити, що залежно від соціокультурного та політичного контексту, у тому числі місцевого, комунікативних каналів, мовних особливостей суб'єктам політичного дискурсу може бути доступний широкий вибір мовностилістичних засобів для реалізації їх комунікативної мети.

Далі продемонструємо, які саме стилістичні риси має дніпровський локальний політичний дискурс у соціальних мережах. Б. Філатов має у мережі Фейсбук дві сторінки. Його особисту сторінку (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100002157183088>) відстежує більше ніж 281 тис. осіб (тут і далі дані станом на 15.10.2021). Дописи та манера спілкування Б. Філатова зі своїми підписниками неодноразово ставали предметом критики опонентів. Але вдале використання стилістично забарвленої та стилістично зниженої лексики дозволило йому досягти популярності в соцмережах. Інша сторінка – суто офіційна (<https://www.facebook.com/filatovborys> – майже 93 тис. підписників), де інформація подається знеособлено, що робить її сухою та нецікавою, тексти повідомлень нагадують пресрелізи.

Особиста сторінка Б. Філатова, про яку йтиметься далі, створюється живою мовою, тут автор дозволяє собі сарказм та іронію стосовно опонентів, або й відверті образи та навіть нецензурні вислови. Як свідчить проведений нами аналіз текстів цієї сторінки, «фірмові» засоби виразності мови Б. Філатова – це епітети, метафори, порівняння та інвектива. Він ретельно добирає епітети, коли говорить про друзів, ворогів, конкурентів, політичні події та навіть природні явища, щедро нагороджує ними опонентів, додаючи «перцю» своїм текстам. Під гарячу руку потрапляють як політики, так і пересічні виборці. Наприклад, у постах він називає несвідомих, на його думку, громадян «людодіями» та «ідіотами», а політичних опонентів – «лузерами» та «мразями». «И людоеды, думавшие, что они ни за что не будут платить, но в ответ будут иметь всё бесплатно, сразу стали как шёлковые» (04.07.2021). «Когда я вижу у идиотов в соцсетях аватарки “Стоп фейк пандемия”, то мне хочется взять клавиатуру и долго бить их ей по голове» (19.07.2021). «Городские кланы, криминальные группировки и политические лузеры, которых я отодвинул от корыта...», «...Маппет-шоу удивительных мразей...» (23.09.2021).

Також автор охоче вдається до метафор та порівнянь. На запитання, навіщо прямувати в космос, коли не добудував метро, Б. Філатов пише: «Да, я буду сверлить его (метро. – В. Д., І. А.) космическим лучом со спутника как Доктор Зло». В іншому пості він порівнює недобросовісних, на його думку, бізнесменів із саранкою: «Вся эта саранча, рассматривающая Днепр как кормовую базу...» (09.07.2021). У дописі про кадрові рішення Б. Філатов образно резюмує: «Будете заплывать за берега – безжалостно вытру любого из жизни ластиком» (11.10.2021). Б. Філатов добирає «смачні» слова, навіть коли мова йде про нього самого або його родину: «Мне воевать, как дураку с горы катиться...» (29.07.2021); «Женщина-камень, я тебя люблю» (06.06.2021).

Інколи Б. Філатов у своїх дописах замість одного влучного епітета вживає одразу декілька для підсилення сенсу викладеного, або ж вдається до повторення подібних за структурою синтаксичних конструкцій, завдяки чому досягається ефект акцентування. «Абсолютно беснежная зима. Совершенно странная холодная весна, Безумное лето, ...» (15.06.2021). «Они говорили, что Они говорили, что Они говорили, что Они даже говорили, что... Они всё время что-то говорят. А ты сегодня успешно запустил первую частную украинско-американскую ракету» (03.09.2021).

Також у мові Б. Філатова нерідко можна зустріти «аніمالістичні» епітети й зоометафори: «полиция пару лет назад задержала бухую свинью за рулём...» (23.06.2021). Їх він уживає й тоді, коли звертається до дружини або описує себе: «моя кошка-хромоножка» (06.06.2021), «Я тут ... вообще вёл себя как слон в посудной лавке» (09.07.2021).

Кожен допис Б. Філатова зазвичай набирає сотні коментарів. Їх стилістика є різною, проте найчастіше вона – у межах розмовного стилю. Реакція автора на ці коментарі може бути також різною за стилістичною – від офіційної до іронічної. Наприклад: «А квартиры ... безкоштовно будете людям роздавати? – Да. Врачам и учителям» (29.09.2021); «А когда начнёте закрывать приемки металлолома ...??? Целыми днями толпы бомжей с медью и столбиками от забора с центрального проспекта ... – Да, Вы правы. Бомжи со мной в доле. Вернее, я с ними» (27.08.2021).

Дописи на сторінці З. Краснова (<https://www.facebook.com/Zkrasnov>, 150 тис. підписників) вирізняються прагненням автора зробити свою мову занадто барвистою, віддаючи перевагу «постійним» епітетам замість «прикрашальних». Стилійстично його тексти вирізняють передусім

просторічні слова та жаргонізми: «Сегодня Верховная Рада потешила народ дракой. Или как модно говорить в соцсетях, “махачем”. Но хайп все равно обеспечен» (17.06.2021), «...тюрьма – место “не фартовое”...» (15.04.2021), «Если хочешь “закосить” под меня ...» (26.05.2021), «Нужно просто иметь “чуйку” ...» (07.04.2021).

Не надто емоційний стиль мови цього політика теж «рятуює» іронія – він намагається глузливо оцінювати поточну політичну ситуацію, стан справ у місті. Як приклад: «И снова о суровых украинских мышах, съевших стратегический запас зерна. Теперь они пристрастились к алкоголю» (17.04.2021), «Кто живет в Днепре, тот с факультета «Тик-Тока» у Поплавского не смеется» (22.09.2021). Жвавості текстам З. Краснова додають і порівняння, які він уживає час від часу. Із стилістичних фігур також застосовується анафора: «Может, потому мы и живём плохо, что кормим сами себя ложью? Может, именно это главная причина, что у нас ничего не меняется к лучшему?» (28.06.2021).

Коментарі до дописів З. Краснова є одиничними. Стилістично вони переважно нейтральні, за змістом спрямовані зазвичай на підтримку написаного, автор у діалог з коментаторами не вступає.

Сторінку А. Денисенка (<https://www.facebook.com/DenysenkoAndriy>) відстежує майже 52 тис. осіб. Це чи не єдиний з топових політиків Дніпра, що дописує українською мовою. А. Денисенко віддає перевагу художньо-публіцистичним жанрам, його пости нагадують етюди, мініпамфлети. Мова цього політика поетична й образна, почасти – пафосна. А. Денисенко також часто вживає яскраві епітети та метафори: «Розпечений степ пахне субтропічними дощами, а кургани довкола Дніпра вкриваються ковилою, як це було за козаків, бродників, уличів, сарматів, скіфів й перших арійських вождів» (15.07.2021). Час від часу А. Денисенко звертається до персоніфікації, наприклад, наділяючи людськими рисами краєвиди: «Сподіваюся, ми ще побачимо і почуємо, як реве Ревучий-Ненаситець, як звільняється Словутич зі столітнього полону стоячих вод і кайданів накинених зайдами гребель» (03.07.2021).

Стилістика багатьох дописів цього політика також є «плакатною», насиченою реченнями-гаслами: «Сьогодні – міжнародний день Дніпра, ріки, яка є колицкою та віссю життя нашого українського народу» (03.06.2021); «Як у кожному жолуді закладена ідея дуба, так у кожному українському слові закладена ідея нашої нації» (27.04.2021); «Роль України у світовій історії – це роль щита, меча та проповідника західних, європейських цінностей свободи, демократії та гуманізму...» (18.09.2021).

Стилістично забарвленою мову А. Денисенка роблять також архаїзми, які він органічно вживає в постах про сучасність: «Боже, бережи Україну в це межичасся і меживладдя!» (07.01.2021); «Липневі хмари плывуть наче в мареві мрій за пахким затінком тисячолітнього Пересічення – до часовитоку Дніпра» (02.07.2021). Використовує цей автор і малопоширену лексику, новотвори: «Українською шумлять дніпрові діброви, ничить жалощами трава, снять туманні лани, українською мовчать мерехтливі зірки Чумацького шляху і співає душа» (09.11.2020).

Утім, А. Денисенку властиве і вправне володіння прийомами мовної гри, зокрема у критичних, викривальних дописах: «Хто пустить воду в Крим, тому перекриють кисень у Києві» (16.04.2021); «Характерно, що маєток Коломойського стоїть на Дніпровому порозі Ненаситець» (31.03.2021); «Це ще не останні краплі зеленої роси?» (02.01.2021); «За відсутності справжніх змін свербіння імітаційного державотворення оволодіває масами монозвинних чиновників» (13.09.2021).

Словотвір А. Денисенка часто відбувається шляхом змішаної абрєвіації. «Зевідкривач, Зевлада, рашацефали, Зеленоміка, ЗеОПУ, Зебенецефіар, МоскваКарфаген» – це неповний список оказіоналізмів, які вводить у свої дописи А. Денисенко.

Дописи А. Денисенка мають зазвичай по декілька десятків коментарів. Їх стиль – переважно розмовний із вкрапленнями елементів публіцистичного. Автор періодично вступає в діалог з коментаторами: «А як красиво розказували бородаті археологи... І де вони зараз? – Археологи працюють над звітом по дослідженню, і хоча вони теж мають вплив на процес збереження пам'ятки, головна роль у ньому – органів охорони культурної спадщини обласного рівня...» (01.10.2021).

Стилістика дописів на сторінці М. Бужанського (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100004634650264>, понад 52 тис. підписників) підтверджує реноме цього автора як «майстра алегорій», якому притаманне вміння висловити думки про поточну політичну ситуації крізь призму минулого. Як характерний приклад: «На въезде в Киев Батяя остановил первый же патруль. ... А вы кто? – изумился Батый. Специальный антикоррупционный языковый патруль СНБО – оттабанила девица, – документы есть? Батый растерянно молчал, вынырнувший из-за спины сотник молча протянул пайцзу» (17.07.2021).

Очевидно, за задумом М. Бужанського, читачі мають бачити сучасних героїв українського політикуму в історичних, біблейських та літературних персонажах. «Вы против коммунистов? – с сомнением переспросил Сатана, глядя на менее небритого. Это днепропетровские, они всегда против, – объяснил небритый. Здесь не курят, – нахмурился Сатана. Это днепропетровские, они везде курят, – мягко поднял обе ладони ещё более небритый» (17.07.2021).

У текстах М. Бужанського нами зафіксовано різні стилістичні прийоми, що робить яскравими більшість його текстів. Зокрема, це епітет («жалкая тень Мазепы» – про Пилипа Орлика, 22.05.2021), синекдоха («Киевляне, в вашем городе иногда везёт. Везёт случайно забрести куда то туда, где вы храните Киев для себя, не для туристов», 30.05.2021), антитеза («Не бывает хороших репрессий и плохих репрессий. Не бывает много репрессий, или репрессий чуть чуть», 16.05.2021), анафора («В каждом слове на других, каждом кадре, каждой строчке, каждой картинке, немного ему», 17.07.2021).

Дописи М. Бужанського мають зазвичай не менше ніж 150 коментарів як на підтримку написаного, так і дискусійних. Стиль коментарів переважно розмовний. Автор іноді вступає в дискусії, зберігаючи властивий для себе стиль: «Макс Бужанский взял позицию сидеть на берегу и наблюдать молчаливо за мракобесием своих коллег в ВР? Такая тактика не определившегося труса или мудреца?! – ух ты. А я то думал, что это я не дал голос за, а не кто то другой» (07.10.2021).

Аналіз текстів сторінки Г. Корбана (<https://www.facebook.com/nabrok.military>, понад 87 тис. підписників) продемонстрував, що цей автор не женеться за експресією або образністю, проте з легкістю трансформує фразеологізми, вдається до мовної гри. Так, на новину про те, що Джо-зеф Байден став Президентом США, Г. Корбан реагує дописом «Гуд Байден, друзья!» (08.11.2020). 13.03.2020 він створює допис-репліку «Деолигархизация любит скорость!», перефразовуючи відомий вислів одного із сучасних політиків. Також майстерно використовується прийом «навішування ярликів». Одну з вулиць Дніпра автор називає «Тупик Коломойського» (07.06.2021). Часто використовується й прийом аналогії: «...наш Днепр напоминает Гамбург, а кто-то говорит Мюнхен» (11.07.2021), «Днепр как Нью-Йорк, никогда не спит. Всегда работает» (01.03.2021).

Цей автор теж часто вдається до іронії: «Впервые за долгое время навесил сессионный зал горсовета. Пришёл присматривать за Филатовым» (27.11.2020). Або такий приклад: «Вчера дождь в Днепре смыл часть правобережной набережной – последствие погодного катаклизма. Злые языки уже шепчут, что это все дело рук городской власти, чтобы построить там прибрежный ресторан или ещё что-то. Но нет» (10.06.2021).

Підписники коментують пости Г. Корбана з різною активністю – від декількох десятків до декількох сотень коментарів. Їх стиль – переважно розмовний. Автор зазвичай відповідає на «гарячі» коментарі лаконічно та у властивому йому стилі: «Количество гражданств у человека – это какой то недостаток чтоли? – Для национальных медиа – да» (21.08.2021).

Публікації на сторінці О. Вілкула (<https://www.facebook.com/OleksandrVilkul>, стежать майже 226 тис. осіб), за нашими оцінками, не вирізняються стилістичним розмаїттям та експресією, проте обраний автором переважно урочистий, патетичний стиль мовлення, очевидно, прийнятний для цільової аудиторії. Переважно інформаційним приводом для дописів є свята та пам'ятні дати.

Характерним для стилістики О. Вілкула є, зокрема, уживання речень-гасел: «60 лет назад наш народ первым покорил космос! Это – величайший триумф и наша история» (12.04.2021), «Сегодня День святых Веры, Надежды, Любви и их матери Софии. Давайте вместе поблагодарим тех, кто усыновляет детей, кто создает для них самое дорогое – семью» (30.09.2021). Піднесеність досягається також завдяки анафорі: «Мы стали настоящими друзьями... Мы оказали помощь... Мы очень дорожим...» (17.06.2021). У «словнику Вілкула» багато мовних кліше, які органічно вписуються в стиль, обраний автором: «фабрики смерти» (11.04.2021), «все круги ада страшной войны» (22.06.2021), «потомки Победителей!» (21.02.2021), «Священная война», «страшная война» (22.06.2021) тощо.

Кількість коментарів до дописів О. Вілкула зазвичай обмежується декількома десятками. З урахуванням ритуального стилю самих дописів коментарі також відповідні – це слова подяки, співчуття, тематичні гасла. У діалог з авторами навіть «гострих» коментарів О. Вілкул не вступає.

IV. Висновки

Аналіз політичного дискурсу на сторінках дніпровських політиків у мережі Фейсбук свідчить про досить широку палітру стилістичних засобів, які можуть тут використовуватися. На відміну від повідомлень, що транслюються офіційними каналами комунікації, на особистих сторінках політики намагаються писати «від душі», демонструючи власне бачення актуальних тем і (переважно) відкритість до діалогу зі своєю цільовою аудиторією.

Автори дописів використовують у своїх текстах усі наявні стилістичні засоби увиразнення мови, вдаючись переважно до епітетів, метафор, іронії. Виявлено особливості й авторської стилістики: окремі політики використовують сарказм, жаргонізми, okazionalizmi, архаїзми, алегорію, мовні кліше, трансформують відомі фразеологізми тощо як характерні для себе прийоми.

Загалом елементи розмовного стилю значною мірою використовуються Б. Філатовим та З. Красновим, прийоми художньо-публіцистичного стилю властиві А. Денисенку та М. Бужанському, власне публіцистичним є переважно стиль Г. Корбана, містить елементи офіційно-

ділового – О. Вілкула. Такі стилістичні риси відповідають і жанровій диференціації досліджених текстів за критерієм інтенціональності: дописи Б. Філатова та З. Краснова є переважно інформаційними та агонально-аргументативними, Г. Корбана – інформаційними, А. Денисенка – агітаційними, М. Бужанського – агонально-аргументативними, О. Вілкула – ритуальними.

Стилістика коментарів, що також розглядаються нами як невідмінна складова політичного дискурсу в соціальних мережах, здебільшого відповідає стилю дописів, які коментуються, хоча є й окремі винятки. Це дає підстави припустити, що автори дописів і коментарів у такий спосіб формують характерний лише для такої спільноти стилістичний простір дискурсу.

Перспективним напрямом досліджень за спорідненою тематикою, на наш погляд, може бути порівняльне вивчення стилістичних особливостей різних осередків локального політичного дискурсу у соціальних мережах.

Список використаної літератури

1. Дзюбіна О. І. Комунікативний аспект соціальних мереж Facebook і Twitter. *Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки*. 2016. № 2 (12). С. 218–222.
2. Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27. Т. 2. С. 101–107.
3. Кондратенко Н. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу. *Філологічні студії*. 2017. Вип. 9. С. 18–22.
4. Кривенко С.-В. О. *Семантична парадоксальність політичного дискурсу (теоретико-методологічний аналіз)* : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01. Львів, 2016. 216 с.
5. Лосева І. В. Мовностилістичні особливості політичної полеміки кандидатів у Президенти США (на матеріалі інтернет-дискурсу) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, 2016. 251 с.
6. Нерян С. О. Допис у соцмережі як мовленнєвий жанр Інтернет-комунікації. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика*. 2018. Вип. 34. Т. 1. С. 66–70.
7. Форманова С. Коментар у соціальних мережах як мовленнєвий жанр. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2019. Вип. 70. С. 78–90.
8. Bessarab A., Mitchuk O., Baranetska A., Kodatska N., Kvasnytsia O. Social networks as a Phenomenon of the information Society. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*. 2021. Vol. 14, Iss. 1. P. 17–24.
9. Diehl T., Barnidge M., Gil de Zúñiga H. Multi-Platform News Use and Political Participation Across Age Groups: Toward a Valid Metric of Platform Diversity and Its Effects. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 2019. Vol. 96. Iss. 2. P. 428–451.
10. Dimitrova D. V., Matthes J. Social Media in Political Campaigning Around the World: Theoretical and Methodological Challenges. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 2018. Vol. 95. Iss. 2. P. 333–342.
11. Dreshpak V. M. Transformation of subjects of public communication in innovative information space of modern Ukraine. *International Journal of Information Systems and Change Management*. 2019. Vol. 11. Nos. 3/4. P. 292–309.
12. Kodatska N., Girman A. Development of public policy network communications in modern political systems. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2020. № 1. С. 91–97.
13. Sclafani J. *Talking Donald Trump: A Sociolinguistic Study of Style, Metadiscourse, and Political Identity*. London : Routledge, 2018. 106 p.
14. Sriwimon L., Zilli P. J. Applying Critical Discourse Analysis as a conceptual framework for investigating gender stereotypes in political media discourse. *Kasetsart Journal of Social Sciences*. 2017. Vol. 38 (2). P. 136–142.
15. Putrayasa I. B. Political language variation: stylistic based study. *Linguistics and Culture Review*. 2021. Vol. 5(1). P. 1–9.

References

1. Dzyubina, O. I. (2016). Komunikatyvnyj aspekt social'nyh merezh Facebook i Twitter [Communicative aspect of social networks Facebook and Twitter]. *Visnyk Dnipropetrovs'kogo universytetu imeni Al'freda Nobelya. Seriya Filologichni nauky*, 2 (12), 218–222 [in Ukrainian].
2. Koval'ova, O. (2020). Politychnyj dyskurs: suchasni lingvistychni interpretaciyi [Political discourse: modern linguistic interpretations]. *Aktual'ni pytannya gumanitarnyh nauk*, 27, 2, 101–107 [in Ukrainian].
3. Kondratenko, N. (2017). Typologiya movlennyevykh zhanriv ukrayins'kogo politychnogo dyskursu [Typology of speech genres of Ukrainian political discourse]. *Filologichni studiyi*. 9, 18–22 [in Ukrainian].
4. Kryvenko, S.-V. O. (2016). Semantychna paradoksal'nist' politychnogo dyskursu (teoretyko-metodologichnyj analiz) [Semantic paradox of political discourse (theoretical and methodological analysis)]. (Candidate's thesis). L'viv. [in Ukrainian].

5. Losyeva, I. V. (2016). Movnostylistychni osoblyvosti politychnoyi polemiky kandydativ u Prezydenty SSHA (na materialy internet-dyskursu) [Linguistic features of the political controversy of US presidential candidates (based on Internet discourse)]. (Candidate's thesis). L`viv [in Ukrainian].
6. Neryan, S. O. (2018). Dopys u soczmerzhi yak movlennyevyj zhanr Internet-komunikaciyi [Post in the social network as a speech genre of Internet communication]. *Naukovyj visnyk Her-sions`kogo derzhavnogo universytetu. Seriya: Lingvistyka*, 34, 1, 66–70 [in Ukrainian].
7. Formanova, S. (2019). Komentar u social`nyh merezhah yak movlennyevyj zhanr [Comment on social networks as a speech genre]. *Visnyk L`vivs`kogo universytetu. Seriya filologichna*, 70, 78–90 [in Ukrainian].
8. Bessarab, A., Mitchuk, O., Baranetska, A., Kodatska, N., & Kvasnytsia, O. (2021). Social networks as a Phenomenon of the information Society. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*, 14, 1, 17–24 [in English].
9. Diehl, T., Barnidge, M. & Gil de Zúñiga, H. (2019). Multi-Platform News Use and Political Participation Across Age Groups: Toward a Valid Metric of Platform Diversity and Its Effects. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 96, 2, 428–451 [in English].
10. Dimitrova, D. V., & Matthes, J. (2018). Social Media in Political Campaigning Around the World: Theoretical and Methodological Challenges. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95, 2, 333–342 [in English].
11. Dreshpak, V. M. (2019). Transformation of subjects of public communication in innovative information space of modern Ukraine. *International Journal of Information Systems and Change Management*, 11, 3/4, 292–309 [in English].
12. Kodatska, N. & Girman, A. (2020). Development of public policy network communications in modern political systems. *Mizhnarodni vidnosyny, suspil`ni komunikaciyi ta regional`ni studiyi*, 1, 91–97 [in English].
13. Sclafani, J. (2018). Talking Donald Trump: A Sociolinguistic Study of Style, Metadiscourse, and Political Identity. London [in English].
14. Sriwimon, L., & Zilli, P. J. (2017). Applying Critical Discourse Analysis as a conceptual framework for investigating gender stereotypes in political media discourse. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38 (2), 136–142 [in English].
15. Putrayasa, I. B. (2021). Political language variation: stylistic based study. *Linguistics and Culture Review*, 5 (1), 1–9 [in English].

Стаття надійшла до редакції 18.10.2021.

Received 18.10.2021.

Dreshpak V., Avramenko I. Stylistic of Local Political Discourse in the Social Network (on the Example of Pages of Dnipro Politicians in Facebook)

The study objective is to identify the linguistic and stylistic features of modern political discourse in social networks at the local level and the most common stylistic devices of various authors.

Research methodology. The key research methods are discourse analysis and stylistic analysis of texts. The empirical basis of the study were publications for the period from November 2020 to October 2021 on the personal Facebook pages of Dnipro politicians: Borys Filatov, Gennady Korban, Zagid Krasnov, Andrii Denysenko, Maxym Buzhansky, Olexandr Vilkul.

Results. It is established that the authors of the posts use a wide range of stylistic means in their texts. Mainly used: epithets, metaphors, irony. Peculiarities of the author's stylistics are revealed: elements of conversational style are mainly used by B. Filatov and Z. Krasnov, methods of artistic and journalistic style are characteristic of A. Denysenko and M. Buzhansky, G. Korban's style is mostly journalistic, contains elements of the official style of O. Vilkul. The style of comments of page subscribers to the texts of politicians, which is a component of political discourse on social networks, mainly corresponds to the style of the comments that are commented.

Novelty. The essence of the concept of "local political discourse" is clarified, it is substantiated that during the stylistic analysis of the discourse in social networks, it is necessary to study comprehensively the texts of posts and comments to them. The main stylistic figures used by the authors of the posts are revealed.

Practical significance. Generalized theoretical and methodological approaches and identified stylistic features of local political discourse in social networks on the example of the city of Dnipro can be the basis for further comparative research, and can also be used in the educational process.

Key words: stylistics of mass communication, author's style, stylistics of text, social networks, political communication, political discourse.

Дрешпак В. М., Авраменко И. А. Стилистика локального политического дискурса в социальной сети (на примере страниц днепровских политиков в сети Facebook)

Цель исследования – выявить лингвостилистические особенности современного политического дискурса в социальных сетях на локальном уровне и наиболее распространенные стилистические приемы разных авторов.

Методология исследования. Ключевыми методами исследования являются дискурс-анализ и стилистический анализ текстов. Эмпирической базой исследования стали публикации за период с ноября 2020 г. по 15 октября 2021 г. на личных страницах в сети Facebook днепровских политиков: Бориса Филатова, Геннадия Корбана, Загида Краснова, Андрея Денисенко, Максима Бужанского, Александра Вилкула.

Результаты. Установлено, что авторы сообщений используют в своих текстах широкий набор стилистических средств. Преимущественно применяются эпитеты, метафоры, ирония. Выявлены особенности авторской стилистики: элементы разговорного стиля преимущественно используют Б. Филатов и З. Краснов, приемы художественно-публицистического стиля характерны для А. Денисенко и М. Бужанского, преимущественно публицистическим есть стиль Г. Корбана, содержит элементы официально-делового стиль А. Вилкула. Стилистика комментариев подписчиков страниц к текстам политиков как составляющей политического дискурса в социальных сетях в основном соответствует стилю сообщений, которые комментируются.

Новизна. Уточнена сущность понятия «локальный политический дискурс», обосновано, что во время стилистического анализа дискурса в социальных сетях целесообразно исследовать комплексно тексты сообщений и комментарии к ним. Выявлены основные стилистические фигуры, которыми пользуются авторы сообщений.

Практическая значимость. Обобщенные теоретико-методологические подходы и выявленные стилистические особенности локального политического дискурса в социальных сетях на примере города Днепр могут быть основой дальнейших сравнительных исследований, а также использоваться в учебном процессе.

Ключевые слова: стилистика массовой коммуникации, авторский стиль, стилистика текста, социальные сети, политическая коммуникация, политический дискурс.